ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

ԴԱՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ ՈՐՈՇՈՒՄ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԴԻՄՈՒՄԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Քաղ. Երևան 17 մայիսի 2024 թ.

Սահմանադրական դատարանի դատական կազմը՝

Նախագահությամբ՝ Հ. Հովակիմյանի

Անդամակցությամբ՝ Վ. Գրիգորյանի

Ե. Խունդկարյանի

Քննության առնելով Հասմիկ Աբգարյանի անհատական դիմումի ընդունելիության հարցը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց.

1. Հասմիկ Աբգարյանի (այսուհետ՝ Դիմող) դիմումը Սահմանադրական դատարան է մուտքագրվել 2024 թվականի մայիսի 7-ին: Դիմողը Սահմանադրական դատարան ներկայացրած իր դիմումով խնդրել է.

««Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 1-ին մասը իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությամբ, ճանաչել Սահմանադրության 61-րդ հոդվածի 1-ին մասին հակասող և անվավեր»:

2. Ներկայացնելով թիվ ԵԴ/13422/02/21 քաղաքացիական գործի դատավարական նախապատմությունը՝ Դիմողը նշում է, որ սույն անհատական դիմումի առարկան է Հայաստանի Հանրապետության Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի կողմից կայացված որոշմամբ Դիմողի նկատմամբ կիրառված՝ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 16-րդ հոդվածի 1-ին մասը՝ իրավակիրառ պրակտիկայում տրված այն մեկնաբանությամբ, որ ներկայացուցչին սկավառակ տրամադրելը դիտարկվում է որպես ուսումնասիրության նյութերում պարունակվող բողոքարկման ենթակա դատական ակտի վերաբերյալ պատշաճ ծանուցում:

Միաժամանակ Դիմողը, ներկայացնելով թիվ ԵԴ/13422/02/21 հակակոռուպցիոն քաղաքացիական գործի դատավարական նախապատմությունը, նշում է, որ դատարանի կողմից Դիմողի նկատմամբ կիրառված Օրենքի 16-րդ հոդվածի 1-ին մասը՝ իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությամբ, «… ակնհայտ միջամտություն է գործում դիմողի՝ Սահմանադրության 61-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ արդյունավետ դատական պաշտպանության հիմնական իրավունքի նկատմամբ՝ այնքանով, որքանով անհնարին է դառնում անձի կողմից իր իրավունքների արդյունավետ դատական պաշտպանությունը, երբ Օրենքի 16-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը դիտարկվում է բավարարված, երբ դատախազությունն ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վարույթի շրջանակներում ուսումնասիրության նյութերին ծանոթացնելու համար տրամադրում է էլեկտրոնային կրիչ»:

Դիմողը նշում է. «Դատարանը, ղեկավարվելով վերոգրյալ նորմով, կիրառել է այն Դիմողի նկատմամբ՝ այն մեկնաբանությամբ, որ գործի նյութերին ծանոթացած լինելը դիտարկվել է առկա այն պայմաններում, երբ հայցվորի որևէ ներկայացուցչի տրվել է էլեկտրոնային կրիչ, որի վրա առկա են հարյուրավոր էջերի հասնող նյութեր»:

Դիմողը նշում է, որ թե՛ Հայաստանի Հանրապետության վերաքննիչ հակակոռուպցիոն դատարանը, թե՛ Հայաստանի Հանրապետության Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատը եզրակացրել են, որ ուսումնասիրության նյութերին ծանո-

թացած լինելու պահանջը բավարարված է բոլոր այն դեպքերում, երբ անձը դատախազության կողմից ստանում է էլեկտրոնային կրիչ/սկավառակ, որի վրա առկա են համապատասխան բողոքարկման ենթակա դատական ակտերի էլեկտրոնային տարբերակները:

Դիմողը գտնում է, որ այդ սկավառակները պրակտիկայում պարունակում են ուսումնասիրության բոլոր նյութերը, որոնք հասնում են հարյուրավոր էջերի: Հաշվի առնելով համապատասխան դատական ակտերի բողոքարկման սեղմ ժամկետները (7օր)՝ պրակտիկայում չափազանց բարդ ու շատ ժամանակ նույնիսկ անհնարին է դառնում արագ գտնել այդ ահռելի ծավալի մեջ պոտենցիալ բողոքարկվող դատական ակտերը, ուսումնասիրել դրանք ու այդ սեղմ ժամկետում բողոքարկել: Միաժամանակ, դատական պրակտիկայում Օրենքի 16-րդ հոդվածի 1-ի մասին հաղորդվել է այնպիսի հակասահմանադրական բովանդակություն, որի համաձայն՝ բավարար է զուտ որևէ էլեկտրոնային կրիչի միջոցով անձին համապատասխան նյութերը տրամադրելը:

3. Ելնելով դիմումի և կից ներկայացված դատական ակտերի ուսումնասիրության արդյունքներից և ղեկավարվելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 29 և 69-րդ հոդվածներով՝ Սահմանադրական դատարանի դատական կազմը գտնում է, որ սույն անհատական դիմումով գործի քննությունը **ենթակա է մերժման**՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սահմանադրության 169-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ կետի համաձայն՝ Սահմանադրական դատարան կարող է դիմել յուրաքանչյուր ոք՝ կոնկրետ գործով, երբ առկա է դատարանի վերջնական ակտը, սպառվել են դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները, և վիճարկում է այդ ակտով իր նկատմամբ կիրառված նորմատիվ իրավական ակտի դրույթի սահմանադրականությունը, ինչը **հանգեցրել է Սահմանադրության 2-րդ գլխում ամրագրված իր հիմնական իրավունքների և ազատությունների խախտման՝ հաշվի առնելով նաև համապատասխան դրույթին իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությունը:**

Սահմանադրական վերոհիշյալ նորմն իր ամրագրումն է ստացել նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 1-ին

մասում: Հիշյալ դրույթը սահմանում է այն հիմքերը, որոնց միաժամանակյա առկայության պարագայում ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձը կոնկրետ գործով անհատական դիմում կարող է ներկայացնել Սահմանադրական դատարան: Դրանք են՝

ա) երբ կոնկրետ գործով առկա է դատարանի վերջնական ակտը,

բ) երբ սպառվել են ներպետական դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները,

գ) երբ վիճարկվում է այդ ակտով իր նկատմամբ կիրառված նորմատիվ իրավական ակտի դրույթի սահմանադրականությունը, ինչը հանգեցրել է Սահմանադրության 2-րդ գլխում ամրագրված իր հիմնական իրավունքների և ազատությունների խախտման՝ հաշվի առնելով նաև համապատասխան դրույթին իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությունը:

«Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի համաձայն՝ Սահմանադրական դատարանը գործի քննությունն ամբողջությամբ կամ մասամբ մերժելու մասին աշխատակարգային որոշում է ընդունում՝ նույն օրենքի 69-րդ հոդվածով նախատեսված այլ դեպքերում:

«Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ անհատական դիմումը պետք է հղումներ պարունակի նորմատիվ իրավական ակտի այն դրույթներին, որոնց սահմանադրականությունը վիճարկվում է, և հիմնավորումներ, որ նորմատիվ իրավական ակտի հակասությունը հանգեցրել է դիմողի՝ Սահմանադրության 2-րդ գլխում ամրագրված հիմնական իրավունքների և ազատությունների խախտման՝ հաշվի առնելով նաև համապատասխան դրույթին իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությունը:

Նույն օրենքի 69-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ անհատական դիմումներով գործի քննությունը, ի թիվս այլնի, կարող է մերժվել նաև այն դեպքերում, **երբ անհատական դիմումն ակնհայտ անհիմն է:**

Սահմանադրական դատարանը 2009 թվականի մարտի 17-ի ՍԴԱՈ-21 աշխատակարգային որոշմամբ արձանագրել է, որ «(…) անհատական դիմումների քննությունը կարող է մերժվել նաև այն դեպքերում, **երբ անհատական դիմումն ակնհայտ անհիմն է:** (…) անհատական դիմումն ակնհայտ անհիմն է, երբ, թեև դրանում բարձրացված հարցը

ենթակա է սահմանադրական դատարանի քննությանը, այնուամենայնիվ, դիմումում չեն բերվում բավարար իրավական փաստարկներ այն հիմնավորելու համար»:

Սահմանադրական դատարանը վերը նշված՝ ՍԴԱՈ-21 աշխատակարգային որոշմամբ նաև արձանագրել է, որ «(…) դիմողը պետք է փորձի բավարար կերպով իրավաբանորեն հիմնավորել, թե իր սահմանադրական որ իրավունքներն են խախտվել և ինչ անմիջական պատճառահետևանքային կապ է առկա վիճարկվող օրինադրույթի և իր իրավունքների խախտման փաստի միջև: Նշված պահանջին համապատասխան՝ դիմողը պետք է նաև դիմումում առաջադրված հարցի հիմքում ներկայացնի իրավաբանորեն փաստված հանգամանքներ և նյութեր (…)»:

Սահմանադրական դատարանի դատական կազմը փաստում է, որ **Սահմանադրական դատարան ներկայացվող անհատական դիմումների հիմնավորված լինելու պահանջը, համաձայն որի՝ դիմողը պետք է հիմնավորի, թե իր սահմանադրական ո՞ր իրավունքն է խախտվել, և ի՞նչ անմիջական պատճառահետևանքային կապ է առկա վիճարկվող օրինադրույթի և իր իրավունքի խախտման միջև, չի կարող պահպանված համարվել բոլոր այն դեպքերում, երբ դիմողը պարզապես հղում է կատարում Սահմանադրության 2-րդ գլխում ամրագրված որևէ հիմնական իրավունքի և (կամ) ազատության՝ առանց ներկայացնելու վիճարկվող օրինադրույթի և տվյալ հիմնական իրավունքի և (կամ) ազատության ենթադրյալ խախտման փաստի միջև պատճառահետևանքային կապի առկայության բավարար հիմնավորումներ:**

Սահմանադրական դատարանի դատական կազմը փաստում է, որ Դիմողը Սահմանադրական դատարան ներկայացված իր դիմումով բարձրացրել է Օրենքի 16-րդ հոդվածի 1-ին մասի (իրավակիրառ պրակտիկայում դրան տրված մեկնաբանության) սահմանադրականության հարց: Մինչդեռ դիմումի և դրան կից ներկայացված դատական ակտերի ուսումնասիրության արդյունքում պարզ է դառնում, որ Դիմողը, վիճարկելով վերոնշյալ դրույթի (իրավակիրառ պրակտիկայում դրան տրված մեկնաբանության) համապատասխանությունը Սահմանադրության 61-րդ հոդվածին, չի հիմնավորել վիճարկվող դրույթի (իրավակիրառ պրակտիկայում դրան տրված մեկնաբանության) հակասահմանադրականությունը:

Մասնավորապես՝ Դիմողը նշել է, որ «(...) սկավառակները պրակտիկայում պարունակում են ուսումնասիրության բոլոր նյութերը, որոնք հասնում են հարյուրավոր էջերի: Հաշվի առնելով համապատասխան դատական ակտերի բողոքարկման սեղմ ժամկետները (7օր), պրակտիկայում չափազանց բարդ ու շատ ժամանակ նույնիսկ անհնարին է դառնում արագ գտնելու այդ ահռելի ծավալի մեջ պոտենցիալ բողոքարկվող դատական ակտերը, ուսումնասիրել դրանք ու այդ սեղմ ժամկետում բողոքարկել(...)»:

Սահմանադրական դատարանի դատական կազմը գտնում է, որ անհատական դիմումի շրջանակներում նորմատիվ իրավական ակտի դրույթի, իրավակիրառ պրակտիկայում դրան տրված մեկնաբանության կամ դրանում առկա ենթադրյալ օրենսդրական բացի սահմանադրականությունը վիճարկելու պարագայում անհրաժեշտ է հիմնավորել, որ վիճարկվող դրույթը (իրավակիրառ պրակտիկայում դրան տրված մեկնաբանությունը, դրանում առկա ենթադրյալ օրենսդրական բացը) հանգեցրել է Սահմանադրության 2-րդ գլխում ամրագրված առնվազն որևէ հիմնական իրավունքի և (կամ) ազատության խախտման:

Սահմանադրական դատարանի դատական կազմը փաստում է, որ Դիմողը սահմանափակվել է իր՝ Սահմանադրության 61-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ դատական պաշտպանության իրավունքի խախտման վերաբերյալ պնդումների պարզապես վկայակոչմամբ՝ չհիմնավորելով իր կողմից վիճարկվող դրույթի (իրավակիրառ պրակտիկայում դրան տրված մեկնաբանության) և նման խախտման ընդհանրությունը, դրանց միջև անմիջական պատճառահետևանքային կապի առկայությունը՝ սույն կոնկրետ գործի հանգամանքների և առանձնահատկությունների հաշվառմամբ: Ավելին՝ սույն անհատական դիմումի շրջանակներում Դիմողի կողմից ներկայացված հիմնավորումներն առավելապես վերաբերում են վիճարկվող դրույթով սահմանված իրավակարգավորման և (կամ) իրավակիրառ պրակտիկայում այդ դրույթին տրված մեկնաբանության նպատակահարմարությանը:

Սահմանադրական դատարանի դատական կազմը եզրահանգում է, որ սույն անհատական դիմումի հիման վրա գործի քննությունը Սահմանադրական դատարանի կողմից ենթակա է մերժման՝ **դիմումի ակնհայտ անհիմն լինելու հիմքով:**

Ելնելով վերոշարադրյալից և ղեկավարվելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով, ինչպես նաև 69-րդ հոդվածի 5-րդ մասով՝ Սահմանադրական դատարանի դատական կազմը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց.

Հասմիկ Աբգարյանի անհատական դիմումով գործի քննությունը մերժել:

Նախագահող՝ Հ. Հովակիմյան

Անդամներ՝ Վ. Գրիգորյան

Ե. Խունդկարյան

17 մայիսի 2024 թվականի
ՍԴԴԿՈ–23